

TISKOVÁ ZPRÁVA

Jihočeský kraj má pět nových kulturních památek

České Budějovice, 13. září 2022

V průběhu první poloviny roku 2022 přibylo v Jihočeském kraji pět nových kulturních památek. Dvě z nich, českobudějovické hlavní nádraží a budova základní školy v Dukelské ulici, pocházejí z počátku 20. století. Ze starších staveb byly nově do souboru chráněných památek zařazeny vesnická usedlost ve Vodcích u Lhenic, bývalý renesanční hospodářský dvůr v Milenovicích nedaleko Protivína a pozůstatky šibenice v Rožmberku nad Vltavou.

Ministerstvo kultury ČR prohlásilo kulturní památky na základě podkladů připravených Národním památkovým ústavem. Ten je pro majitele památky trvalým partnerem, který jim poskytuje bezplatné odborné konzultace při péči o nemovitost. Navíc má památkově chráněná nemovitost možnost využít finance některého z dotačních titulů. „Titul kulturní památky znamená především určitou prestiž, která deklaruje výjimečnost dané stavby v rámci souboru podobných staveb v České republice,“ doplňuje Ing. Daniel Šnejd, ředitel Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Českých Budějovicích. V jižních Čechách nyní NPÚ eviduje 5 095 kulturních památek.

České Budějovice, železniční stanice hlavní nádraží

Hlavní nádraží v Českých Budějovicích je jedna z největších budov moderního období ve městě, zároveň patří k nejvýraznějším stavbám počátku 20. století na území města. Symetrickou monumentální budovu s dominantní středovou částí navrhl architekt Ing. Gustav Kulhavý, autor řady dalších nádražních budov a spoluautor významné stavby české moderní architektury - centrály ČSD na pražské Florenci. Budova českobudějovického nádraží je postavena v historizujícím slohu, architekt ve svém návrhu kombinoval prvky renesance, klasicismu a vídeňské secese. „*Nejhodnotnější je z našeho pohledu míra dochování historických konstrukcí jako jsou štukové výzdoby a celková podoba fasád,*“ uvádí Jana Štorková z českobudějovického pracoviště Národního památkového ústavu a vyjmenovává další cenné architektonické a umělecko-historické prvky jakými jsou interiérová výzdoba, ocelové konstrukční prvky, zastřešení kupolí, zastřešení nástupišť, kamenná schodiště včetně zábradlí nebo část výplní otvorů. V současné době prochází budova nádraží rozsáhlou rekonstrukcí.

České Budějovice, základní škola Dukelská čp. 258

Objekt představuje velmi kvalitní příklad školní budovy postavené v letech 1912 – 1913 podle plánů Johanna Stepana v doznívajícím historizujícím slohu s prvky geometrické secese. Rozlehlá dvoupatrová trojkřídlá budova má z velké části autenticky dochované historizující úpravy fasád i celkové hmoty. Zachovalo se také dispoziční řešení budovy a historické konstrukce v podobě schodiště s kovovým zábradlím, reprezentativních prosklených dveří či štukové výzdoby vstupních vestibulů. „*Nemůžeme opomenout ani její urbanistické začlenění do budějovické sídelní struktury města v blízkosti historického jádra, v těsném sousedství dalších školních budov,*“ dodává Jana Štorková.

Rožmberk nad Vltavou, pozůstatky šibenice

Rožmberská šibenice je ojediněle dochovanou památkou raně novověkého trestního práva a v jižních Čechách patřila k nejrozšířenějšímu typu kvadratických popravišť studničního typu. Tyto doposud značně opomíjené objekty se v rámci ČR jen ojediněle stávají součástí památkového fondu. Se statusem kulturních památek jich NPÚ eviduje jen pět, z toho v jižních Čechách je kromě rožmberského popraviště památkově chráněno ještě jedno další nedaleko Strakonice. Rožmberské popraviště vyniká nejen značným rozsahem dochovaných nadzemních konstrukcí, ale také vysokou mírou autenticity. Kromě přirozených destrukčních procesů na lokalitě v minulosti nedocházelo k žádným památkově nežádoucím zásahům.

Vodice, usedlost čp. 25

Mimořádně autenticky dochovanou usedlost najdeme v historickém jádru vesnické památkové rezervace Vodice u Lhenic, v těsné blízkosti návsi. Vodická usedlost drobnějšího charakteru se zcela vymyká tradiční zděné uzavřené zástavbě vesnice první poloviny 19. století. Nejhodnotnější stavbou v areálu je obytně hospodářská budova s dochovanou klenutou černou kuchyní a vestavěnou pecí. V interiéru se dochovala řada historických konstrukcí a řemeslných prvků jako jsou např. povalové stropy včetně hliněné omazávky, historické klenby a krovy či interiérové kazetové dveře včetně kování. *„Usedlost ve Vodících je příkladem usedlosti méně majetné společenské vrstvy vesnice, zřejmě chalupníka. Svojí jednoduchostí s minimem zdobných prvků vytváří kontrast s okázalostí uzavřených usedlostí obklopujících zdejší náves,“* prozradila Jana Štorková.

Milenovice, bývalý renesanční panský hospodářský dvůr čp. 5 a čp. 59

V obci Milenovice nedaleko Protivína najdeme hospodářský dvůr, který můžeme v jižních Čechách ale i v rámci celé České republiky zařadit mezi největší dochované renesanční hospodářské stavby daného typu. Milenovický dvůr vznikl s velkou pravděpodobností v 80. letech 16. století, nejpozději však na počátku 17. století, v období boomu zakládání vrchnostenských hospodářských dvorů. Původní renesanční podoba areálu byla částečně pozměněna vlivem přirozeného stavebního vývoje v průběhu 17. až 20. století. Dvůr založil vladýcký rod Deymů ze Stříteže, později se zde vystřídalo více majitelů, mezi poslední vlastníky patřili také Schwarzenbergové. Nejhodnotnějším a unikátním objektem ve dvoře je severní stodola odpovídající renesančnímu původu areálu dle dochovaných konstrukcí a prvků (hambalkový krov, sgrafitová výzdoba průčelí). Areál výrazně zhodnocují pozdější hospodářské budovy tvořící zázemí dvora, zejména budova stájí. Dvůr si dochoval mnoho architektonických a řemeslných prvků a detailů (kamenná ostění s nadpražím ve stáji, cihelné podlahy, prkenné podlahy, věž nad průjezdem).

Předem děkujeme za zveřejnění zprávy v médiích.

Více podrobností o nových kulturních památkách včetně fotografií naleznete na webu NPÚ ÚOP ČB www.npu.cz/cs/uop-ceske-budejovice nebo v on-line Památkovém katalogu <https://www.pamatkovykatalog.cz/uskp>

Kontakty:

- **Ing. Daniel Šnejd, DiS.**, ředitel
NPÚ ÚOP v Českých Budějovicích, mob. 724 053 332, snejd.daniel@npu.cz
- **Ing. arch. Jana Štorková**, vedoucí oddělení evidence památek a IS
NPÚ ÚOP v Českých Budějovicích, mob. 725 163 056 storkova.jana@npu.cz

Proces prohlašování movité či nemovité věci za kulturní památku probíhá v České republice dle zákona České národní rady o památkové péči č. 20/1987 Sb. V souvislosti s tím, jak se vyvíjí poznávání kulturně – společenských hodnot rozsáhlého a různorodého památkového fondu, přibývá postupně kulturních památek. Památky a kulturní dědictví jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti. Jde o projevy tvůrčích schopností a práce člověka, které vykazují hodnoty historické, umělecké, vědecké, technické či revoluční. Prvním stupněm ochrany těchto kulturních hodnot je prohlášení nemovité či movité věci za kulturní památku. Dále může Ministerstvo kultury prohlásit za kulturní památky věci nebo jejich soubory, které sice samy o sobě nemají uvedené hodnoty, ale mají přímý vztah k významným osobnostem nebo historickým událostem.

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích je jedním ze čtrnácti krajských pracovišť NPÚ. Jeho úkolem je v Jihočeském kraji naplňovat poslání odborné instituce památkové péče dané zejména zákonem o státní památkové péči, např. zpracovávat odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, poskytovat konzultace a odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich obnovách a sledovat stav památkového fondu na území kraje. Pracoviště v Českých Budějovicích zpracovává návrhy na prohlašování věcí či objektů za kulturní památky a podílí se následně na jejich evidenci. Spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií a dalších odborných podkladů ke kulturním památkám, vede veřejně přístupnou knihovnu a vydává řadu publikací, provádí archeologické průzkumy, provozuje galerii na Senovážném nám. 6. v Českých Budějovicích. Další informace naleznete na www.npu.cz.